

БЕСЕДА ПРВА

О несхватљивости Бога¹⁾

У одсуству Епископа,²⁾ против Аномејаца.

1. Шта је ово? Пастир није присутан, а овце су у најбољем реду. И то је успех пастира: да је стада његова ревносна не само када је присутан, него и када је одсутан. Овце су, пошто су бесловесне, када је пастир одустан принуђене да остану у тору, или ће, ако без пастира изиђу из обора, већма тумарати. Овде пак не бива ништа томе слично, него сте, иако је пастир одсутан, у великом реду дошли на уобичајену пашу. Тачније, и пастир је присутан, ако не телом, онда расположењем; ако не телесно, онда добрим владањем стада. Тога ради првенствено му се дивим и називам га блаженим, јер је успео да у вас усади тако велику ревност. Јер се и генералу понајвише дивимо када му је војска и у његовом одсуству у најбољем реду.

Исто је и Апостол Павле тражио од својих ученика када им је рекао: „Тако, браћо моја, као што сте свагда били послушни, не само у мојем присуству, него много више сада у одсуству мојем“ (Фил. 2.12). Због чега „много више у одсуству мојем“? Зато што је вука, чак и ако насрне на стадо, лако удаљити када је пастир присутан. А овце понајвише треба да страхују када је пастир одсутан, пошто нема никога да их штити. Поред овога, пастир када је присутан, са овцама својим дели награду за ревност; а када је одсутан, пушта да се пројави чисто њихов подвиг. Ове речи вам казује учитељ

Опшира напомена: Све речи у заградама додате су од преводиоца ради јасноће.

¹⁾ Грчки израз τὸ ἀνεπίληπτον буквално значи *несхватљивост*, *недохватљивост*, ни умом, те се отуда може превести и са: *непјомљивост*.

²⁾ Ради се о епископу Антиохијском Флавијану који је том приликом био одсутан. Флавијан је 381 г. на епископској катедри наследио Мелетија.

наш, који ма где да се налази сада мисли на вас и на ваше сабрање, и не гледа на оне који се налазе са њим и који су тамо присутни, колико на вас који сте одсутни.

Знам његову жарку љубав, разгорену, жарку и незадрживу, која је укореењена дубоко у срцу његовом и којој он са великом ревношћу служи. Јер он добро зна да је љубав врхунац свих добара, корен, извор и мајка, и да, када ње нема, нема ни никакве користи од других добара, јер је она слика ученика Господњих, нарав слугу Божијих, одлика Апостола. „По томе ће сви познати“, каже, „да сте моји ученици“ (Јн.13,35). Кажи ми, по чему? Можда по томе што васкрсавају мртве, или што очишћују губаве, или по томе што изгоне демоне? Не, каже, него заобишавши све то, рече: „По томе ће сви познати да сте моји ученици ако будете имали љубав међу собом“ (Јн.13,35).

Јер су оно дарови саме благодати Божије свише, а ово је и подвиг ревности човекове. Племенитог човека обично не обележавају дарови који су му дати од Бога, колико подвизи његовог сопственог труда. Због тога и Христос својим ученицима каже да ће бити препознавани не по томе што ће чинити знамења, него по љубави. Јер оном ко је стекао љубав не недостаје ниједан део мудрољубља,³⁾ него поседује целокупну, и свесавршену и потпуну врлину, као што је опет онај ко нема љубави пуст од свакога добра. Тога ради и Павле речима својим хвали и уздиже љубав (1Кор.13.гл.), или тачније, шта год да каже, никада не може да досегне њену вредност. Шта би се могло изједначити са љубављу, која обухвата Пророке и целокупан Закон, и без које нити би вера, ни знање, ни познавање тајни, ни само мучеништво, нити било шта друго могло да спасе онога који све то поседује? „И ако предам тело своје“, каже (Ап. Павле), „да се сажеже, а љубави немам, ништа ми не користи“ (1Кор.13,3). А на другом месту пак, износећи да је љубав већа од свега и да је врхунац свих

³⁾ Израз *мудрољубље* (=филозофија) је, по Светим Оцима, разумевање Божанског Откривења и примењивање заповести Христових у животу, а врхунац достиже у монашком животу.

добра, каже (Павле): „Док ће пророштва нестати, језици ће замукнути, знање ће престати. А сад остаје пак вера, нада, љубав, ово троје, али од њих највећа је љубав“ (1Кор.13,8; 13,13).

2. Али ове Павлове речи о љубави довеле су нас до једног не безначајног питања. Није нимало страшно то што ће пророштва нестати и језици замукнути, јер су нам ови дарови од користи у одређеном времену, а када престану, ничим не могу нашкодити речи Божијој: Јер, гле, сада не постоји ни дар пророштва, нити дар језика, а никако није онемогуће но ширење речи благочешћа. Озбиљно питање јесте то да ће знање престати. Јер рекавши: „Док ће пророштва нестати, језици ће замукнути“, додаје и: „Док знање ће престати“. Међутим, ако знање треба да престане, наше стање не иде на боље, него на горе, јер ћемо без њега у потпуности изгубити и своје људско биће. Каже: „Бога се бој, и заповести Његове држи, јер то је све човеку“ (Проп. 12,13). Ако, дакле, бојати се Бога значи бити човек, а страх од Бога бива из знања, и ако знање треба да престане као што Павле каже, онда ћемо у потпуности бити изгубљени пошто неће бити знања, и нестане свега људског, те ћемо се наћи не у бољем, него у много горем стању од бесловесних (животиња). Јер смо знањем у предности у односу на њих, док нас оне у многоме надмашују у погледу свега осталог што се односи на тело.

Шта пак значи то што је Павле рекао „знање ће престати“, и о чему то он говори? Он то каже не за потпуно, него за делимично знање; назвавши напредак ка бољем престанком, тако да делимично престанком више није делимично, него савршено. Јер као што престаје дечији узраст, али не престаје суштина детета, него дете узраста у савршеног човека – тако бива и са знањем. Ово мало знање, каже, више неће бити мало, него ће надаље постати велико; то значи (израз) „укида се“, и то нам је оним што у наставку говори јасније ставио до знања. Јер да, чувши како „престаје“ не би помислили да се ради о потпуном престанку знања, него о његовом увећавању и напредовању ка бољем, Павле, рекавши „укида се“, додаје и: „Јер делимично знамо, и делимично

пророкујемо; а када дође савршено, онда ће престати што је делимично“ (1Кор.13,9-10), тако да више није делимично, него савршено. Сходно томе, укида се непотпуно, да више не би било непотпуно, него савршено. Тај престанак је, дакле, испуњење и напредак ка бољем.

3. А обрати пажњу на мудрост Павлову, јер он не рече: „део знамо“, него „делимично знамо“, износећи тако да поседујемо само *део* дела. Можда желите да чујете и колики *део* поседујемо, и колико преостаје, и које од ово двоје поседујемо, веће или мање. Да би, дакле, сазнао да поседујеш мање, и не само мање него, као што би то неки рекли, стоти или милионити део, саслушај следеће, или још боље, пре него што вам прочитам речи Светог Апостола, навешћу један пример, који може да вам предочи – колико је примером могуће предочити – који део знања преостаје и колико је оно што сада поседујемо. Колика је разлика између будућег знања, које ће нам се дати, и знања које сада поседујемо? Онолика колика је и разлика између одраслог мушкарца и детета које још сиса – толика је узвишеност будућег знања у односу на садашње. А да је ово истина, и да је оно знање толико више од овога, опет ће нам рећи сам (Апостол) Павле. Јер он, рекавши „делимично знамо“ и желећи да нам покаже колики део имамо, као и да сада поседујемо мањи део, додаје и: „Кад бејох мало дете, као мало дете говорих, као мало дете мишљах, као мало дете размишљах; а када сам постао човек, одбацио сам што је детињско“ (1Кор.13,11), упоређујући тако садашње знање са навикама малог детета, а будуће са навикама зрелог човека. Није рекао „када сам био дечак“, зато што се и дванаестогодишњак назива дечаком, него „када сам био мало дете“ указујући нам на одојче, које се још храни мајчиним млеком и сиса. А да Св. Писмо такво дете назива малим дететом, послушај Псалам који каже: „Господе, Господе наш, како је дивно име Твоје по свој земљи! Јер се уздиже величанственост Твоја изнад небеса. Из уста деце и одојчади учинио си (Себи) хвалу“ (Пс.8,2-3). Видиш да се свугде малим дететом назива оно дете које сиса?

Павле се затим, предвиђајући духом бесрамност оних што ће доћи, не задовољи само овим једним примером, него нам то потврди и другим и трећим примером. Јер и Павле – исто као и Мојсије (в. 2Мојс.7 и 8), који је када га је Бог послао Јудејима, примио силу да то докаже са три чуда, да би они ако не поверују првом, послушали други знак, те да се, ако и тај презру, постиде трећег и прихвате пророка – наводи три примера: прво пример детета, говорећи: „Кад бејох мало дете, као мало дете мишљах“; друго: пример огледала, и треће: пример загонетке. Јер рекавши „када сам био мало дете“, додаде и: „Сада видимо као у огледалу, у загонетки“ (1Кор.13,12). Ево, дакле, другог примера наше садашње слабости и несавршености нашег знања, док је „у загонетки“ трећи пример.

Јер дете и много шта види и чује и говори, али нити јасно види, нити јасно чује, нити јасно говори, а и размишља, али не сређено (=складно). Тако и ја знам многе ствари, а не познајем начин на који оне постоје. Знам да је Бог свудаприсутан и да је сав свудаприсутан, а не знам на који начин. Знам да је беспочетан, нерођен и вечан, а не знам како, јер је људском разуму немогуће да схвати како може да постоји биће које своје постојање није примило од неког другог бића, нити од самог себе. Знам да је (Бог Отац) родио Сина, а како, то пак не знам; знам да је Дух Свети из Њега, а не знам како је из Њега. Једем храну, а непознато ми је како се она претвара у пљувачку, крв, сокове, жуч. Непознато нам је то што сваки дан једући гледамо, а бавимо се суштином Божијом?⁴⁾

4. Где су, дакле, они што су, говорећи да поседују сво знање, запали у бездан незнања? Јер они који кажу да су у садашњем животу стекли сво знање, себе лишавају потпуног знања у будућности. Јер ја, који кажем да делимично знам, када кажем да се то знање укида, напредујем ка бољем и савршенијем (знању), пошто ће делимично знање бити укинато и постаће савршеније. Онај пак ко каже да поседује потпу-

⁴⁾ Ово Светитељ говори против јеретика Аномејаца (крајњих Аријанаца), који говоре да „знају“ Божју суштину. Против њих, уз остале теме, говори Св. Златоуст у овим *Беседама о несхватљивости Бога*.

но, целокупно и савршено знање, а затим исповеда да ће то знање у будућности бити укинато, будући да верује да је то савршено знање, он за самог себе каже да ће бити празан од знања, пошто се ово знање укида, а не наступа неко друго савршеније. Видите како они, који тврде да у овом животу поседују целокупно знање, немају ни овдашње знање, а и саме себе искључују из свог ондашњег знања. Толико је зло не остајати унутар граница које нам је Бог од почетка поставио. Тако је и Адам (в. 1Мојс.3), надајући се већој части, изгубио и ону коју је имао. А исто бива и са среброљубцима: многи од њих су, често желећи више, губили и оно што су имали. Тако су и ови очекујући да овде стекну сво знање, изгубили и оно делимично.

Зато вас и саветујем да избегавате њихову суманутост, јер, тврдити да знаш шта је Бог по суштини, одлика је крајње суманутости. А да би ти познао да је то пример крајње суманутости, покажу ти то на основу Пророка, јер Пророци не само да показују да не знају шта је суштина Бога, него су у недоумици и око тога колика је мудрост Његова, а свакако да суштина не произилази из мудрости, него мудрост из суштине. А када Пророци ни мудрост не могу да појме са тачношћу, из колике ли суманутости ови мисле да саму суштину Божију могу да подвргну своме разуму? Послушајмо пак шта Пророк за њу (=мудроси Божју) каже: „Чудесно је знање Твоје за мене“ (Пс.138,6). Али, најбоље је да ово питање испитамо од почетка. „Исповедаћу и славити Те, јер си ме страшно удивило“ (Пс.138,14). Шта је „страшно“?⁵⁾ Сада се дивимо многим стварима, као лепоти стубова, сликама, лепоти тела, али не са страхом. Дивимо се такође и величини мора, бескрајном дну његовом, али се са страхом дивимо када се надвијамо над дубинама његовим. Тако и Пророк, надневши се над бескрајним и неизмерним океаном Божанске мудрости, и пошто га обузе вртоглавица и пошто се удиви, са многим се страхом удаљи од њега, вапећи и говорећи: „Исповедаћу и

⁵⁾ Страх, односно благочестивост и поштовање према Богу.

славити Те, јер си ме страшно удивило, чудесна су дела Твоја“. И опет: „Чудесно је знање Твоје за мене, надјача ме, не могу према њему“ (Пс.138,6).

5. Види благодарност слуге. Хвалим те, каже, јер имам непојмљивог Владику. А овде не говори о суштини Божијој – јер ју је, као нешто што је без сваке сумње непојмљиво, изоставио – , него о Божијој свудаприсутности, показавши да не зна ни то како је Бог свуда присутан. А да говори о томе, послушај из следећег: „Ако узиђем на небо, Ти си тамо; ако сиђем у ад, присутан си“ (Пс.138,8). Видиш ли да је (Бог) свуда присутан? Међутим, Пророк не зна како, него га обузима вртоглавица, и чуди се, и страх га је и при самој помисли на то.

Како пак да не буде крајње безумље то што они који су толико далеко од благодати коју Пророк има, много расправљају о самој суштини Божијој? И то и поред тога што је то исти Пророк који каже: „И јављаш ми непознатости и тајне мудрости Твоје“ (Пс.50,8), али познавши *непознатости* и *тајне мудрости* Божије, за ту исту мудрост каже да је бескрајна и непојмљива. „Велики је Господ“, каже, „и хваљен веома, и величанству Његовом нема краја“ (Пс.145,3), то јесте: није појмљив. Шта кажеш? Пророку је мудрост непојмљива, а за нас је и суштина (Божја) појмљива? Зар ова суманутост није јасна? *Величанству Његовом нема краја*, а ти описујеш суштину Његову?

А Пророк Исаија је, мудрољубиво размишљајући о овоме говорио: „Ко ће исказати род Његов?“ (Ис.53,8). Није рекао „ко казује“, него „ко ће исказати“, да би то и у будућности искључио. И сâм Давид каже: „Чудесно је знање Твоје за мене“ (Пс.138,6), док Исаија каже да је то казивање искључено не само за њега самог, него и за целокупни род људски.

Али, да видимо да ли је Бога спознао Павле, који је уживао највећу благодат. Он је тај који говори: „Делимично знамо, и делимично пророкујемо (1Кор.13,9)“. И не само овде, него ни нигде другде он не говори о суштини (Божјој), него и он говори о мудрости која се пројављује у Промислу (Божјем) – не рекох у уопштеном Промислу, по којем (Бог) промишља

о Анђелима, Арханђелима и Вишњим силама, него Павле испитује само део Божијег Промисла, по којем Он промишља о људима на земљи, и то опет само један део тог Промисла. Јер не истражује ни сав Промисао, по којем изводи сунце, надахњује душе, обликује тела, храни људе на земљи, одржава свет, по којем сваке године даје храну, него, пошто изостави све то и истражи само један мали део, по којем је са једне стране искључио Јудеје а са друге прихватио незнабошце, и пред тим малим делом га као пред непрегледном пучином обузима вртоглавица, те је, видевши несагледиву дубину, намах одступио и завапио великим гласом рекавши: „О дубино богатства и премудрости и разума Божијега! Како су неиспитиви судови Његови“ (Рм.11,33). Није рекао „непојмљиви“, него „неиспитиви“. Ако их пак није могуће испитати, у још већој мери их је немогуће појмити.

„И неистраживи путеви Његови!“ Кажу ми, јесу ли путеви Његови неистраживи, а Он сâм појмљив? Зашто говорим о *путьевима* Његовим? Несхватљиве су чак и награде које су нам уготовљене: „Што око не виде, и ухо не чу, и у срце човеку не дође, оно припреми Бог онима који Га љубе“ (1Кор.2,9). А и дарови Његови су неисказиви: „А хвала Богу на Његовом неисказаном дару“ (2Кор.9,15) и „мир Божији, који превазилази сваки ум“ (Фил.4,7).

Шта кажеш? Неиспитиви су судови Његови, путеви Његови неистраживи, мир Његов превазилази сваки ум, дар је Његов неисказив, награде које је Бог припремио онима који Га љубе у срце човеково не дођоше, величанствености Његовој нема краја, мудрост је Његова неизмерна, све непојмљиво, а само је Он појмљив?! Какве ли све суманутости нема у овоме? Задржи јеретика, немој допустити да оде, реци му шта Павле каже: „Делимично знамо“. Не говори то он, кажу (они), о Његовој суштини, него о промислима Његовим.⁶⁾ Али,

⁶⁾ Свети Јован Златоуст разликује Божанске енергије од суштине Бога, називајући енергије промислима. Суштина је непојмљива, док се енергије могу појмити.

и да је тако, наша победа у погледу суштине (Божје) би била још већа; јер ако су непојмљиве промисли Његове, тим више је Он сâм непојмљив. А да ово овде није речено о промислима Његовим, него о самом Богу, послушај из следећег. Он пошто рече: „Делимично знамо, а делимично пророкујемо“, додаде и: „Сад знам делимично, а онда ћу познати као што бих познат“ (1Кор.13,12). Од кога дакле би познат, од Бога или од Промисла Његовог? Очигледно од Бога, а и Њега и делимично познаје.

Рекао је пак „делимично“, не зато што познаје један део Његове суштине, а други не – јер је Бог једноставан, прост –, него зато што зна да Бог постоји а не зна Његову суштину. Зна да је мудар, а не зна колико је мудар. Није му непознато да је велики, али не зна колико је велики и шта је величанство Његово. Зна да је посвуда присутан, а не зна како. Није му непознато да Он промишља о свему, да све са тачношћу одржава у једном и окупља, а не зна начин на који све то чини. Због тога је Павле говорио: „Делимично знамо, а делимично пророкујемо“.

6. Али пак, ако је то потребно, оставивши Павла и Пророке, уздигнимо се на небеса, не би ли тамо можда нашли некога ко зна шта је Бог по суштини Његовој. И наравно, чак и да се нађу неки који то знају, они не би имали ништа заједничко са нама, јер је разлика између Анђела и људи велика. Али, послушајмо Анђеле да би већма сазнали да ни тамо не постоји ниједна створена сила којој је то познато. Шта дакле? Разговарају ли они (=Анђели) тамо међусобно о суштини Бога? Нипошто. Него шта раде? Славослове (Бога), клањају Му се, непрестано са великим страхом узносе тајинствене победне песме, и једни говоре: „Слава на висини Богу“ (Лк.2,14); а Серафими: „Свет, Свет, Свет“ (Ис.6,3), и одвраћају очи своје не могавши да Му се, и поред све Његове снисходљивости, приближе; и Херувими: „Благословена слава Његова са места Његова“ (Језек. 3,12). Наравно да око Њега не постоји неко место, не било тога! – него, као што бисмо изражавајући се људским говором могли да кажемо, где год

да је и како год да је, када би и то било безопасно рећи за Бога, пошто се ради о људском говору. Видиш колики је страх горе, а колико ниподаштавање (овде) доле? Они славослове, а ови разматрају. Они благослове, а ови много истражују. Они сакривају лица своја, а ови се надговарају о томе како бестидно посматрају неисказиву славу Његову. Ко не би уздисао, ко не би оплакивао ту лудост и то крајње безумље?

7. Хтео сам пак да ову беседу још више проширим, али пошто сада по први пут улазим у ове борбе, сматрам да је за вас корисно да се за сада задовољим оним што је речено, да мноштво свега што ће бити речено, дошавши са великом силином, не збрише и сећање на оно што је већ речено. А свакако ћемо се, ако Бог дозволи, нашироко позабавити овом темом. Ја сам се и раније мучио мишљу да вам изложим ову тему, то намеравао и одлагао, јер сам видео да ме многи од оних који болују од овога (тј. јеретици) са ужитком слушају, те сам, пошто нисам желео да отерам улов, до сада чувао језик свој од ових борби како би отпочео ову битку тек након што их у потпуности придобијем. Пошто сам, благодаћу Божијом, чуо да ме они умољавају и подстичу како бих ушао у ту борбу, са храброшћу се припремих и узех оружје које обара помисли и свако преузношење које се подиже на познање Бога (2Кор.10,4-5). Узео сам то оружје не да бих поразио противнике, него да бих подигао пале, јер је сила овог оружја таква да зна да рани оне који се противе, док оне који благоразумно слушају уз много старање лечи. Оно не наноси повреде, него зацељује ране.

8. Немојмо, дакле, бити нестрпљиви према њима, нити испољавајмо љутњу, него са благошћу разговарајмо са њима, јер ништа није јаче од благодати и кротости. Због тога је и Павле заповедио да се са великом ревношћу одупиремо томе, рекавши: „Слуга Господњи не треба да се свађа, него да буде тих према свима“ (2Тим.2,24). Није рекао само према браћи, него „према свима“. И опет: „Благост ваша нека буде позната“, не само браћи, него „свима људима“ (Фил.4,5). Јер каква вам је корист, каже, ако љубите оне који вас љубе (в.

Мт.5,46)? А ако ти пак ова пријатељства шкоде и увлаче те у то да учествујеш у неблагочешћу (=нейравослављу), удаљи се, чак ако се ради и о твојим родитељима, чак ако је и око твоје, извади га. Зато каже: „А ако те око твоје десно саблажњава, ископај га и баци од себе“ (Мт.5,29). Свакако да овде не мисли на телесно око, јер како би и мислио на то? Јер да је овде говорио о телесној природи, осуда би прешла на Творца природе. У противном не би требало ископати (само) једно око, јер уколико остане лево, и оно на исти начин саблажњава онога коме припада. А да би ти схватио да није реч о оку, додаје и оно „десно“, указујући ти на то да и када неког пријатеља посматраш као своје десно око, а он те саблажњава, да и њега одбациш и одсечеш од свог пријатељства. Јер каква је корист од ока у поређењу са загађењем целог тела?

Ако нам, дакле, као што рекох, та пријатељства (са јеретцима) шкоде, треба да их избегавамо и одбацујемо; а ако нас уопште не спречавају да живимо у благочестивости (=Православљу), онда их привлачимо и приближујмо себи. Ако и не помажеш пријатељу, а он ти још наноси штету, стечи бар то да прекидом останеш неискварен, и избегавај пријатељство таквих ако ти шкоди. Само избегавај, не свађај се, нити справљај.

И Павле управо то говори саветујући: „Ако је могуће, колико до вас стоји, имајте мир са свима људима“ (Рм.12,18). Ти си слуга Бога мира. Он, истерујући демоне и творећи безбројна добра дела, ни када су Га назвали ђавоиманим (в. Мт.10,25; Мк.3,22), није допустио да их удари гром, нити је сатро оне који су Га псовали, нити спалио толико бестидан и неблагодаран језик, иако је све то могао да уради, него Он само одбаци осуду говорећи: „У мени демона нема, него поштујем Онога Који ме је послао“ (Јн.8,49). Шта каже пошто Га удари слуга првосвештеников? „Ако зло рекох, докажи да је зло; ако ли добро, зашто ме бијеш?“ (Јн.18,23). Ако се и Господ Анђелâ оправдава и полаже рачун једном слузи, онда су непотребне сувишне речи.

Имај на уму само ове речи и непрестано их проучавај и говори: „Ако зло рекох, докажи да је зло; ако ли добро, зашто ме бијеш?“ И помисли ко их говори, и коме, и ради чега, па ће ти ове речи бити као непрестана Божанска химна, и моћи ће да сузбију свако запаљење. Помисли на достојанство Онога Кога вређају, на ништавност онога који вређа, и на претераност увреде. Јер Га није само вређао, него и ударао; и не просто ударао, него ошамарио, а ништа није срамотније од тог ударца. Али је Он (=Господ) све то поднео, да би се ти одвећ научио да будеш разборит.

Немојмо о овоме само овде мудро расуђивати, него се у свакој прилици сећајмо тога. Похвалили сте речено, али и на делу ми покажите ту похвалу.⁷¹ Јер и борац се вежба на мегдану да би у току борбе показао корист од тог вежбања. Тако и ти, када те обузме љутња, покажи корист од слушања ове беседе и непрестано говори следеће речи: „Ако ли говорих зло, реци ми које зло рекох; ако ли говорих исправно, зашто ме бијеш?“ Упиши то у свој ум. Непрестано вас подсећам на ове речи да би се све што је речено урезало у душе ваше, тако да сећање на то и корист од сећања буду неизбрисиви. Јер, ако ове речи буду записане у ширину мисли ваших, нико од вас неће бити толико камен, незахвалан и безосећајан да се препусти бесу, јер би ове речи, уместо сваке узде и дизгине, могле да суздрже наш језик када се без мере и стида истрчава, да ублаже смућене мисли и убеди их да непрестано показују умереност, усељавајући у нас потпуни мир, у којем свагда да уживамо, благодаћу и човекољубљем Господа нашега Исуса Христа, Кога нека је, заједно са Оцем и Духом Светим, слава и сила и поклоњење, сада и увек и у векове векова. Амин.

⁷¹ У овом тренутку су слушаоци пљескањем руку, речима или бухом одобравали речима Златоусту, као што је тада било уобичајено; а то се дешавало и на другим местима током његових Беседа.